ТЫЗЭКЪОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос адыга

1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкІы

№ 133 (20896)

2015-рэ илъэс

МЭФЭКУ

БЭДЗЭОГЪУМ и 23-рэ

къыхэтыутыгъэхэр ыкІи нэмыкІ къэбархэр тисайт ижъугъотэщтых

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэ игуадзэу Дмитрий Козак тыгъуасэ зэхищэгъэ видеоконференцием бжыхьэ-кІымэфэ уахътэу къэблагъэрэм псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым фэІорышІэрэ псэуалъэхэр зэрэфэхьазырхэм, мы хъызмэтым унэе инвестициехэр хэлъхьэгъэнхэм, мыщ епхыгъэ къэралыгъо къэбарлъыгъэІэс системэ гъэпсыгъэным ыкІи зашъохэрэ псыр шапхъэхэм адиштэу цІыфхэм аІэкІэгъэхьэгъэным иІофыгъохэм щатегущыІагъэх. Адыгеим ылъэныкъокІэ ащ хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, АР-м и ЛІышъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровыр, республикэм экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу ЛІыхэсэ Махьмудэ, нэмыкІхэри.

ГумэкІыгъохэр дагъэзыжьынхэ фае

Бжыхьэ-кІымэфэ уахътэу къэблагъэрэм фэгъэхьыгъэу Дмитрий Козак къэгущыІэзэ, аужырэ илъэсхэм мы лъэныкъомкІэ Іофхэм язытет нахьышІу зэрэхъугъэр, авариехэм япчъагъэ къызэрэщыкІагъэр къыхигъэщыгъ. Ау ащ дакІоу гумэкІыгъохэр, щыкІагъэхэр джыри зэрэщыІэхэм кІигъэтхъыгъ, ахэр дэгъэзыжьыгъэнхэр шІолъырхэм япшъэрылъ шъхьаІэу къыгъэнэфагъ.

— ПсэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым епхыгъэ инфраструктурэр унэхэр къызщагъэфэбэнэу зыщырагъэжьэщт лъэхъаным фэхьазырын фае. Непэ шІолъырхэм ащыщхэм яшъэрылъхэр, гухэлъэу щыІэхэр зэрагъэцакІэхэрэм тигъэразэрэп. ЗэкІэ къызгурэІо, регионхэм ахъщэ афикъурэп, ау мы хъызмэтым мэхьанэшхо зэриІэр, ащ анахьэу тынаІэ тедгъэтын зэрэфаер зыщыдгъэгъупшэ хъущтэп. УФ-м и Правительствэ унашъоу ышІыгъэм диштэу, щыкІагъэу щыІэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэм фэшІ ахъщэ тедзэу (чІыфэу) сомэ миллиарди 120-рэ хъурэр шІолъырхэм атедгощэщт, — къыІуагъ Дмитрий Козак.

ПсэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым иІофхэм язытет нахьышІу шІыгъэным пае екІолІакІэхэр зэблэхъугъэнхэм, федеральнэ гупчэмрэ шІолъырхэмрэ зэдашІырэ зэзэгъыныгъэхэр, графикхэр шІокІ имыІэу гъэцэкІэгъэнхэм мэхьанэшхо яІэу пащэм къыгъэнэфагъ. Ащ зыщызыдзыехэрэр ахъщэкІэ зэрагъэпщынэщтхэр ариІуагъ.

Зашъохэрэ псыр шапхъэхэм адимыштэу къызэрэхэкІырэм къыкІэлъыкІоу цІыфхэм япсауныгъэ зэщыкъуагъэ зэрэхъурэм, ащкІэ зипшъэрылъхэр тэрэзэу зымыгъэцэкІэрэ къулыкъухэм яфэшъуашэ ябгъэгъотын зэрэфаер вице-премьерым къыхигъэщыгъ. АщкІэ щысэу къыхьыгъэр Темыр Осетием бэмышІэу къыщыхъугъэ хъугъэ-шІагъэр ары.

УФ-м псэолъэшІыныкІэ ыкІи псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтымкІэ иминистрэу Михаил Мень къызэриІуагъэмкІэ, бжыхьэ-кІымэфэ уахътэу къэблагъэрэм шІолъырхэм зызэрэфагъэхьазырырэм фэгъэхьыгъэ зэфэхьысыжьхэр ренэу ашІых. Ахэм къызэрагъэлъагъорэмкІэ, ащыщыбэм гумэкІыгъохэр яІэх, зипшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зыгъэцакІэхэрэри ахэтых. Іофыгъо шъхьаІэу мыщ дэжьым министрэм зигугъу къышІыгъэр шІолъырхэм ащыщхэм псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым пэІуагъэхьащт ахъщэу мы илъэсым агъэнэфагъэр бэкІэ нахь макІэ зэрашІыгъэр ары. Мы хъызмэтым унэе инвестициехэр хэплъхьагъэхэми, гумэкІыгъохэр, щыкІагъэхэр зы илъэскІэ дэгъэзыжьыгъэхэ хъущтэп. Арышъ, шІолъырхэм нахь чанэу Іоф ашІэн, цІыфхэм апашъхьэкІэ пшъэдэкІыжьэу ахьырэр къагурыІозэ гухэлъэу щыІэхэр щыІэныгъэм щыпхыращынхэ фаеу М. Мень ылъытагъ.

Нэужым мы лъэныкъом фэгъэзэгъэ министерствэхэм, къулыкъухэм ыкІи шІолъырхэм ялІыкІохэр къэгущыІагъэх, зэхэсыгъом къыщаІэтыгъэ Іофыгъохэр зэрэзэшІуахыхэрэр къыраІотыкІыгъэх, пшъэрылъ шъхьаІэхэр агъэнэфагъэх.

АР-м и ЛІышъхьэ видеоконференцие ужым республикэм ипсэупІэ-коммунальнэ хъызмэт ипсэуалъэхэр етІупщыгъэу къэкІорэ бжыхьэ-кІымэфэ уахътэм зэрэфагъэхьазырыхэрэр, ащкІэ къатефэрэр зэкІэ шІокІ имыІэу зэрагъэцэкІэщтыр къыІуагъ.

Бэдзэогъум и 1-м ехъулІэу республикэм ипсэупІэ фонд процент 66-кІэ, котельнэхэр — процент 47-кІэ, гъэфэбэпІэ сетьхэр — процент 67-кІэ, псырыкІуапІэхэр — процент 73-кІэ, газ хъызмэтыр — процент 84-кІэ, псауныгъэр къэухъумэгъэным ипсэуалъэхэр — процент 82-кІэ, гъэсэныгъэм иучреждениехэр — процент 89-кІэ, культурэм епхыгъэхэр —процент 80-кІэ бжыхьэ-кІымэфэ уахътэм фэхьазырых. Чъэпыогъум и 1-м ехъулІэу ІофшІэнхэр аухыщтых, мы мазэм и 15-м псэуалъэхэм япаспортхэр атыщтых.

Зашъохэрэ псэу шэпхъэшІухэм адиштэрэр республикэм щыпсэухэрэм япроцент 67,3-м мы уахътэм аІэкІэхьэ, адрэ процент 32,7-р псэу зашъохэрэм изытети уигъэрэзэнэу щыт. 2003 — 2013-рэ илъэсхэм къакІоцІ сомэ миллион 309-рэ зытефэгъэ псырыкІопІэ километрэ 207-рэ Адыгеим щашІыгъ ыкІи щагъэцэкІэжьыгъ. Мы илъэсми а ІофшІэныр лъагъэкІотэщт, псырыкІопІэ сеть километрэ 31-рэ ашІынэу агъэнафэ, ащ сомэ миллион 48-рэ тефэщт.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Правительствэ телеграмм

Муниципальнэ образованиеу «Красногвардейскэ районым» ипащэу В.Е. Тхылъанэмрэ

муниципальнэ образованиеу «Красногвардейскэ районым» инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу А.В. Ершовымрэ афэкІо

Лъытэныгъэ зыфэсшІэу Вячеслав Ерэджыбэ ыкъор!
Лъытэныгъэ зыфэсшІэу Анатолий Василий ыкъор!

Шъори, Красногвардейскэ районым илэжьакІохэми гъэхъагъэ хэлъэу хыныгъор зэрэшъуухыгъэм фэшІ сышъуфэгушІо!

ШъуичІыгулэжьхэм апэрэхэм ащыщэу бжыхьасэхэм яІухыжьын аухыгъ, гектар пэпчъ центнер 58,2-рэ къырахыжьызэ, зэкІэмкІи тонн 97579-рэ аугъоижьыгъ.

Шъори, районым имэкъу-мэщ илэжьакІохэми сыгу къыздеІэу сышъуфэлъаІо псауныгъэ пытэ шъуиІэнэу, шъунасыпышІонэу, тиреспубликэ ихэхъоныгъэ пае джыри гъэхъэгъакІэхэр шъушІынэу!

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу
ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

Лэжьыгъэ бэгъуагъэ къыщырахыгъ

Красногвардейскэ районымкІэ анахь лэжьыгъэ дэгъу къизыхыгъэхэм ащыщ мэкъумэщ фермер хъызмэтшІапІэу «Асланов» зыфиІорэр. Мэфэ заулэкІэ Іоныгъор мыщ щаухыгъ.

ХъызмэтшІапІэм ипащэу Александр Аслановым тызэрэщигъэгъозагъэмкІэ, зэкІэмкІи ащ гектар 260-рэ елэжьы. Мы илъэсым хьэ гектар 27-рэ иІагъэр, ащ изы гектар гурытымкІэ центнер 80 къырихыгъ. Коцэу ыпхъыгъагъэр гектар 70-рэ мэхъу, ащи лэжьыгъэ бэгъуагъэ къытыгъ, гурытымкІэ гектар телъытэу центнер 70-рэ къикІыгъ. Ащ нэмыкІэу, тыгъэгъазэ ыкІи сое хъызмэтшІапІэм щашІагъ.

— Мыщ фэдэ гъэхъэгъэшІухэр тшІынхэм лъапсэ фэхъугъэр бэ, — къытфеІуатэ пащэм. — ЧІыгум тызыпылъыр илъэс пчъагъэ хъугъэ. Наукэр ыпэкІэ лъэкІуатэ, аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ шІыкІэхэр шІокІ имыІэу тэгъэфедэх. Шъыпкъэ, ащ макІэп ахъщэу пэІухьэрэр, ау мыщ фэдэ лэжьыгъэ дэгъу къызитыкІэ, тыкІэгушІукІы.

БлэкІыгъэ илъэсхэм афэдэу мыгъи А. Аслановыр зэрифэшъуашэу бжыхьасэхэм яшІушІагъ, узхэр, уцыжьхэр апэшІуекІорэ щэнаутхэмкІэ агъэкІодыщтыгъэх. Мыгъэ анахьэу фермерыр зыгъэгумэкІырэр ощхым ыпкъ къикІыкІэ лэжьыгъэу къырахыгъэм щхэпсэу хэлъыр нахь макІэ зэрэхъугъэр ары.

Илъэс къэс лэжьыгъэ лъэпкъышІухэр фермерым егъэфедэх. Мэкъу-мэщымкІэ шІэныгъэушэтэкІо институтым Краснодар дэтым къыщищэфыгъэ чылапхъэхэр епхыых, нэужым ащ лэжьыгъэу къытыгъэр чылапхъэкІэ егъэфедэжьы.

Александр Аслановым «Россельхозбанкым» чІыфэ къыІихи, комбайнэу «Лаверда» зыфиІорэм фэдэ къыщэфыгъ. Ащ ишІуагъэкІэ, чІэнагъэ имыІэу мэфэ заулэкІэ илэжьыгъэ Іуихыжьыгъ.

(ИкІэух я 2-рэ н. ит).

Лэжьыгъэ бэгъуагъэ къыщырахыгъ

(ИкIэух).

Джащ фэдэу нэмыц тракторыкIи, зэрыпхъэщт, зэрыжъощт агрегатхэри зэригъэгъотыгъэх. Мыгъэ джыри техникакIэ къыщэфынэу фай, ау уасэхэр къызэрэдэкIояргъэхэм къызэтырелажэ.

Непэ лэжьыгъэм уасэу фагъэуцурэм пащэр ыгъэразэрэп, сыда пIомэ губгъо IофшIэнхэм мыгъэ апигъэкIодэгъэ ахъщэр зэхапшIэу нахьыб. Джы соми 7 — 8,5-кIэ илэжьыгъэ ыщэмэ, федэу иIэщтыр макIэ. Ар къыдилъыти, Iуихыжьыгъэ лэжьыгъэм ызыныкъо фэдизыр уасэхэр къыдэкIоефэ ежэнэу ыгъэтIылъыгъ.

— ГъэрекIо минеральнэ чIыгъэшIухэр къызэрэсщэфыгъагъэхэм сыкIэгушIужьыгъ, ахэм ауасэ зэхапшIэу хэхъуагъ, — еIо Александр Аслановым. — Ау гъэстыныпхъэр, чылапхъэхэр, химпрепаратхэр лъапIэу къэсщэфыгъэх. IэкIыбым къыщыдагъэкIыгъэ техникэу зэзгъэгъотыгъэр къэкъутэмэ, хэслъхьащт пкъыгъохэм ауаси лъэпIэ дэдэу къысфекIы.

Къэралыгъо IэпыIэгъур Iоныгъор римыгъажьэзэ фермерым къыIукIагъ. Гектар пэпчъ сомэ 600 зырызэу къыратыгъэмкIэ гъэстыныпхъэ къыщэфыгъ.

Александр Аслановым ежь илэжьыгъэ мэфэ заулэкIэ Iуихыжьыгъэу районым ичIыгулэжьхэм IэпыIэгъу афэхъу. Тэ тызэкIо мафэм Екатерина Садоваям икоц хьасэ хэтыгъэх. СыхьатищкIэ IофшIэныр къаухынэу гугъэщтыгъэх.

ПIАТIЫКЪО Анет.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

2015-рэ ИЛЪЭС ХЭДЗЫНХЭР

РайонитIумэ хэдзынхэр ащыкIощтых

Регинальнэ ыкIи муниципальнэ хэдзынхэр Iоныгъом иятIонэрэ тхьаумафэ Урысые Федерацием щызэхащэнхэу зыгъэнэфэрэ Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу номерэу 157-ФЗ-р зытетым Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиныр 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 3-м кIэтхагъ. Хэбзэгъэуцугъэм кIуачIэ иIэ хъугъэ а илъэсым ишэкIогъу и 1-м. ХэбзэгъэуцугъакIэм тетэу апэрэ хэдзынхэр зэхащэгъагъэх 2013-рэ илъэсым Iоныгъом и 8-м. Тызхэт илъэсым иIоныгъо иятIонэрэ тхьаумафэ Iоныгъом и 13-м тефэ. Урысыем ичIыпIэ пстэуми а мафэм щыIэщт хэдзынхэм защафагъэхьазыры. ТиреспубликэкIэ хэдзынхэр зыщыкIощтхэр, хэдзынхэмкIэ зипIалъэ къэсыгъэхэр зэдгъашIэ тшIоигъоу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие тызыщяупчIым къызэрэтаIуагъэмкIэ, хэдзынхэр районитIумэ ащыкIощтых: муниципальнэ гъэпсыкIэ зиIэ «Тэхъутэмыкъое районым» инароднэ депутатхэм я Совет хэт депутатхэм япчъагъэ хэгъэхъогъэным ехьылIэгъэ хэдзынхэр щызэхащэщтых, джащ фэдэу Красногвардейскэ районымкIэ муниципальнэ гъэпсыкIэ зиIэ «Белосельскэ къоджэ псэупIэм» ипащэ хэдзыгъэным ехьылIэгъэ хэдзынхэр щыIэщтых. ЗэкIэмкIи тиреспубликэкIэ мы районитIур ары Iоныгъом и 13-м хэдзынхэр зыщыкIощтхэр.

Интернетым ит къэбарым къызэриIорэмкIэ, Iоныгъом и 13-м Республикэу Татарстан и Президент ихэдзынхэр зэхащэнхэу агъэнэфагъ. А IэнатIэмкIэ кандидатым икъэгъэлъэгъон мэкъуогъум и 12-м рагъэжьагъ.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

ЯIофшIэн зэфахьысыжьыгъ

2015-рэ илъэсым имэзи 6-у пыкIыгъэм хьыкумхэм яIофшIэн зыфэдагъэр АР-м и Апшъэрэ хьыкум и Президиум зэфихьысыжьыгъ.

2015-рэ илъэсым ТекIоныгъэр къызыдахыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэр дунэе ыкIи хэгъэгу тарихъым мэхьанэшхо зиIэ мафэу хэхьагъ. Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ хьыкум, хьыкум сообществэм икъулыкъухэм ыкIи Урысые общественнэ организациеу «Урысыем ихьыкумышIхэм яобъединение» и Адыгэ шъолъыр къутамэ мы шIэжь мафэм фэгъэхьыгъэ Iофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр зэхищагъэх.

2015-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкъо АР-м и Апшъэрэ хьыкум Республикэу Къырым ихьыкумышI сообществэ Iоф дишIэныр лъигъэкIотагъ. Мы республикэр тикъэралыгъо ихьыкум системэ хэгъэхьэгъэным ыкIи зэикI хьыкум практикэм епхыгъэ Iофыгъохэр гъэпсыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ Iофыгъохэу 2014-рэ илъэсым рагъэжьагъэхэр лъагъэкIотагъэх. Адыгеим и Апшъэрэ хьыкум иIофшIэн къэзыгъэнэфэрэ документхэм якопиехэр Къырым ащагъэх.

Iофхэр игъом ыкIи зэрифэшъуашэу зэхэфыгъэнхэм хьыкумышIхэм илъэсныкъом анахьэу анаIэ тырагъэтыгъ. Хэбзэгъэуцугъэм къызэригъэнафэу уголовнэ, гражданскэ ыкIи административнэ хэбзэукъоныгъэхэм алъэныкъокIэ щыIэ шапхъэхэр гъэцэкIагъэхэ хъугъэ пIомэ ухэукъощтэп.

Адыгеим ихьыкумхэм ыкIи зэгъэшIужь хьыкумышIхэм яучасткэхэм Iофэу ашIагъэр къызыIотыкIырэ къэбарыр Интернет сайтхэм къарагъахьэх. Ащ иамалхэр къызфэзыгъэфедэхэрэм япчъагъэ илъэс къэс нахьыбэ мэхъу. ГущыIэм пае, 2015-рэ илъэсым имэзих АР-м и Апшъэрэ хьыкум исайт нэбгырэ мин 20-м ехъу ихьагъ.

Мы уахътэм къыкIоцI нэбгырэ 1216-мэ алъэныкъокIэ къызэIуахыгъэ уголовнэ Iоф 1149-мэ хьыкумхэр ахэплъагъэх. 2014-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкъо зэхафыгъэ Iофхэм мы къэгъэлъэгъонхэр бэкIэ атекIыхэрэп. НахьыбэрэмкIэ ахэр тыгъоным, наркотикхэр ыкIи психотропнэ пкъыгъохэр хэбзэнчъэу зэрагъэфедэхэрэм, хъункIэным, гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэхэм япхыгъэх. БзэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм хэбзэгъэуцугъэм къызэрэдилъытэу уголовнэ пшъэдэкIыжь арагъэхьыгъ. Нэбгырэ 208-мэ е процент 35,6-мэ, хьапс атыралъхьагъ. Нэбгырэ 94-рэ условнэу агъэпщынагъэх.

Республикэм ихьыкумышIхэм, хьыкум приставхэм ыкIи бзэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм пшъэдэкIыжь ягъэхьыгъэнымкIэ федеральнэ къулыкъум ягъэIорышIапIэхэу Адыгеим щыIэхэм, муниципальнэ образованиехэм анахьэу анаIэ зытырагъэтыгъэ лъэныкъохэм ащыщ пшъэдэкIыжьэу шIокI зимыIэ IофшIэнхэм ягъэцэкIэн.

АР-м и Апшъэрэ хьыкум и Президиум игъэкIотыгъэ зэхэсыгъоу иIагъэм къызэрэщаIуагъэмкIэ, хьыкумхэм унашъоу ашIыгъэр охътэ гъэнэфагъэм гъэцэкIэгъэн, ащкIэ пшъэдэкIыжь зыхьыхэрэм яIофшIэн агъэлъэшын фае. Нэбгыри 152-мэ алъэныкъокIэ щыIэгъэ унашъохэм акIэдэугъэх. Ащ къыкIэлъыкIоу нэбгыри 7-мэ алъэныкъокIэ щыIэгъэ унашъохэр щагъэзыягъэх, 17-мэ алъэныкъокIэ зэхъокIыныгъэхэр ашIыгъэх.

2015-рэ илъэсым имэзих федеральнэ ыкIи зэгъэшIужь хьыкумышIхэр гражданскэ Iоф 21807-мэ ахэплъагъэх, 2014-рэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ а пчъагъэр 17191-рэ хъущтыгъэ. Федеральнэ хьыкумышIхэм Iоф 5832-рэ зэхафыгъ.

ЗэгъэшIужь хьыкумышIхэр Iоф 15975-мэ ахэплъагъэх, а пчъагъэр 2014-рэ илъэсым имэзих ипроцент 73-рэ мэхъу. Мы уахътэм къыкIоцI емызэгъ ыкIи дэо Iоф 756-мэ хьыкумхэр ахэплъагъэх, блэкIыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр процентни 9,2-кIэ нахьыб. Район хьыкумым ифедеральнэ хьыкумышI изакъоу гражданскэ Iоф 19,1-рэ зэхифын фаеу хъугъэ, а къэгъэлъэгъоныр процент 13-кIэ нахьыб. ЗэгъэшIужь хьыкумышI пэпчъ гурытымкIэ Iофи 132,3-рэ зэхифыгъ.

Мэзихым хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэхэм алъэныкъокIэ федеральнэ ыкIи зэгъэшIужь хьыкумышIхэм анахьэу агъэфедэгъэ пшъэдэкIыжьхэм ащыщых тазырыр — 5313-рэ, агъэтIысыгъэхэр — 2481-рэ, нэмыкIхэри. Административнэ тазырэу атыралъхьагъэр сомэ миллион 39,4-м ехъугъ. 2014-рэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, ар фэди 1,5-кIэ нахьыб.

КIАРЭ Фатим.

МашIор щынэгъончъэным тегущыIагъэх

ОшIэ-дэмышIэ Iоф къэмыхъуным, къэхъугъэмэ, дэгъэзыжьыгъэным ыкIи машIор щынэгъончъэным афэгъэзэгъэ комиссиеу АР-м щызэхащагъэм тыгъуасэ зэхэсыгъо иIагъ. Видеоконференцие шIыкIэм тетэу ар кIуагъэ. Зэхэсыгъор зэрищагъ АР-м и ЛIышъхьэ ыкIи АР-м иминистрэхэм я Кабинет я Администрацие ипащэу Владислав Федоровым.

МашIом зыкъиштэмэ макъэ зыгъэIущт системэу социальнэ ыкIи нэмыкIэу улъыплъэн зищыкIэгъэ объектхэм ахалъытэхэрэм ащагъэуцугъэхэм ягъэфедэн, джыри ар зимыIэ объектхэм зэращагъэпсырэр ары анахьэу зытегущыIагъэхэр. УФ-м ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ игуадзэу Сергей Колесник къызэриIуагъэмкIэ, пстэумкIи республикэм иобъект 322-мэ ащ фэдэ оборудование ащагъэуцугъ. Ахэм ащыщэу 145-р ары мэшIогъэкIосэ къулыкъум ипульт епхыгъэр, ау янахьыбэм икъоу зэралъымыплъэхэрэм ыпкъ къикIыкIэ, машIом зыкъимыштагъэми къыхэнэшъ, имыщыкIагъэу макъэ егъэIу. Мы илъэсыр къызихьагъэм къыщыублагъэу ащ фэдэу гъогогъуи 180-рэ мэшIогъэкIуасэхэм макъэ ягъэIугъэ хъугъэ. Ащ фэдэу хьаулыеу мэшIогъэкIосэ автомашинэхэр зэрэкIохэрэм къулыкъум зэрар къыфехьы. Объектхэм япащэхэм ямысагъэ ащ хэлъэу къэгущыIагъэм ылъытагъ.

Нэужым муниципальнэ образованиехэм япащэу е администрациехэм ялIыкIоу къыхэлажьэхэрэм яеплъыкIэхэр къыраIотыкIыгъэх, системэр зимыIэ объектхэм зэращагъэуцухэрэм къытегущыIагъэх. Ахэм къызэраIуагъэмкIэ, шышъхьэIу мазэм и 1-м шIомыкIэу оборудованием игъэуцун аухыщт. АР-м псауныгъэм икъэухъумэнкIэ иминистрэ игуадзэу Галина Савенковам къызэриIуагъэмкIэ, медицинэм епхыгъэу зыщагъэпсын фаер зэкIэмкIи объект 20 мэхъу. Ахэм ащыщэу объекти 3-р ары ныIэп къэнэгъагъэр, мы уахътэм ахэми ащагъэуцу, гъэмафэм ыкIэм нэс аухыщт.

ОшIэ-дэмышIэ Iоф къэхъумэ цIыфхэм зыщаухъумэн алъэкIынэу агъэпсыгъэхэм ятхын кIэух зэфэхьысыжьэу фэхъугъэми мы зэхэсыгъом щытегущыIагъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

УГСЗН ЦIЫФЫМРЭ IОФШIЭНЫМРЭ УГСЗН

Апэрэ илъэсныкъом IофшIэнымкIэ бэдзэрым иIофхэм язытетыгъэр

СтатистикэмкIэ Федеральнэ къэралыгъо къулыкъум Адыгэ РеспубликэмкIэ ичIыпIэ орган къызэритыгъэмкIэ, Iоф зышIэн зылъэкIынэу Адыгэ Республикэм исыр нэбгырэ 201050-рэ мэхъу.

2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжьагъэу мэкъуогъум нэс цIыфхэм IофшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ нэбгырэ 25920-мэ къэралыгъо фэIо-фашIэхэр афагъэцэкIагъэх. БлэкIыгъэ илъэсым джащ фэдэ илъэхъан егъэпшагъэмэ, ар проценти 115,7-рэ мэхъу (нэбгырэ 22409-рэ). Ащ къыхеубытэх нэбгырэ 4673-у къякIущт Iофым икъэгъотынкIэ къадеIэнхэу закъыфэзыгъэзагъэхэр. 2014-рэ илъэсым джащ фэдэ илъэхъан егъэпшагъэмэ, ар проценти 120,5-рэ мэхъу (нэбгырэ 3877-рэ).

2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжьагъэу мэкъуогъум нэс IофшIэн ямыIэкIэ нэбгырэ 2668-рэ алъытагъ. 2014-рэ илъэсым джащ фэдэ илъэхъан егъэпшагъэмэ, ар проценти 106,8-рэ мэхъу (нэбгырэ 2498-рэ). Илъэсныкъом къыкIоцI нэбгырэ 1892-мэ IофшIапIэ къафагъотыгъ (2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъулIэу нэбгырэ 1654-рэ IофшIапIэмэ аIуагъэхьэгъагъ).

2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжьагъэу мэкъуогъум нэс нэбгырэ 17203-мэ ыкIи IофшIэн язытырэ 647-мэ IофшIэнымкIэ бэдзэрым иIофхэм язытет фэгъэхьыгъэ къэбархэр аIэкIэгъэхьэгъэнхэм атегъэпсыхьэгъэ къэралыгъо фэIо-фашIэхэр афагъэцэкIагъэх. 2014-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжьагъэу мэкъуогъум нэс нэбгырэ 15218-мэ ыкIи IофшIэн язытырэ 1763-мэ IофшIэнымкIэ бэдзэрым иIофхэм язытет фэгъэхьыгъэ къэбархэр аIэкIэгъэхьэгъэнхэм атегъэпсыхьэгъэ къэралыгъо фэIо-фашIэхэр афагъэцэкIэгъагъ.

Апэрэ илъэсныкъом сэнэхьатхэм якъыхэхын тегъэпсыхьэгъэ фэIо-фашIэхэр нэбгырэ 1364-мэ афагъэцэкIагъ.

2015-рэ илъэсым имэкъуогъу икIэух ехъулIэу IофшIэн къафэзыгъотырэ къулыкъум IофшIапIэ зимыIэ нэбгырэ 2828-мэ защарагъэтхыгъагъ. БлэкIыгъэ илъэсым джащ фэдэ илъэхъан егъэпшагъэмэ, ар проценти 102,2-рэ мэхъу (нэбгырэ 22764-рэ зязыгъэтхыгъагъэр).

2015-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъулIэу IофшIэнмыгъотыныгъэр Адыгэ Республикэм процент 1,4-м щынэсыгъ (2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ар зэрэхъущтыгъэр процент 1,3-рэ).

2015-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъулIэу IофшIэпIэ чIыпIэ нэкI 4908-рэ (2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъулIэу 4757-рэ) щыIагъ. Рабочэ сэнэхьатхэм чIыпIэ нэкI 3784-рэ (2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъулIэу чIыпIэ нэкI 3709-рэ) атефэщтыгъ, урыпсэункIэ ахъщэ анахь макIэу агъэнэфагъэм къехъоу къызыщагъэхъэрэ IофшIэпIэ чIыпIэ нэкI 3690-рэ (2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъулIэу IофшIэпIэ чIыпIэ нэкI 3389-рэ) щыIагъ.

ЛэжьэкIо кIуачIэхэм ягъэфедэнкIэ бэдзэрым гумэкIыгъоу илъымкIэ коэффициентыр 2015-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м Адыгэ Республикэм 0,7-м щынэсыгъ.

Г. С. ЦЫГАНКОВА.
ГъэIорышIапIэм ипащ.

IофшIэн зимыIэхэм сэнэхьат гъэсэныгъэ тедзэ зэрарагъэгъотырэр

IофшIэн зимыIэхэм сэнэхьат гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкIэ 2015-рэ илъэсым анахьэу анаIэ зытырагъэтыщтыр IэпэIэсэныгъэшхо зиIэщт рабочхэмрэ специалистхэмрэ егъэджэгъэнхэр, нэужым ахэм IофшIэпIэ чIыпIэхэр къафэгъотыгъэнхэр, мы аужырэ илъэсхэм IофшIэнымкIэ бэдзэрым гумэкIыгъоу илъхэр дэгъэзыжьыгъэнхэр ары.

ЦIыфхэм сэнэхьат гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэным тегъэпсыхьагъэу зэнэкъокъу шIыкIэм тетэу гъэсэныгъэ язытырэ учреждении 8 зыхэхьэрэ производственнэ базэ зэхащагъ. Зэнэкъокъу шъхьэихыгъэхэм якIэуххэм атетэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу «Адыгэ Республикэм икъалэхэмрэ ирайонхэмрэ ащыпсэухэрэм IофшIапIэхэр къафэзыгъотырэ Гупчэхэм» IофшIэн зимыIэхэр егъэджэгъэнхэмкIэ ыкIи ахэм сэнэхьат гъэсэныгъэ тедзэ ягъэгъотыгъэнымкIэ зэнэкъокъухэм ащатекIуагъэхэм зэзэгъыныгъэхэр адашIыгъэх. IофшIэн зимыIэхэр рагъэджэнхэу агъакIохэ зыхъукIэ, IофшIэнымкIэ бэдзэрым иIофхэм язытет къыпкъырэкIых, анахьэу зыфыщыкIэхэрэ сэнэхьатхэм афагъасэх. НахьыбэрэмкIэ рагъаджэхэрэр сэнэхьат гори зимыIэхэр, сэкъатныгъэ зиIэхэр ыкIи IофшIэным икъэгъотынкIэ къиныгъохэм яуталIэхэрэр ары. 2015-рэ илъэсыр къызихьагъэм щегъэжьагъэу нэбгырэ 469-рэ еджэнхэу, сэнэхьат гъэсэныгъэ тедзэ зэрагъэгъотынэу агъэкIуагъэх.

IофшIэнымкIэ бэдзэрым нахь щырящыкIэгъэ сэнэхьат 23-мэ IофшIэн зимыIэхэр афагъасэх. Ахэм ахэхьэх унэе къэрэгъул, къоешI, маникюршэ, парикмахер, пщэрыхьэкIо, водитель, бетонышI сэнэхьатхэр ыкIи нэмыкIхэр. Еджэнхэу агъэкIуагъэхэм бзылъфыгъэ 302-рэ ахэтыгъ. Ахэм ащыщэу бзылъфыгъэ 24-мэ илъэсищым зыныбжь нэмысыгъэ кIэлэцIыкIухэр яIагъэх ыкIи IофшIэным падзэжьынэу загъэхьазырыщтыгъ, нэбгыри 144-р ныбжьыкIагъэх, нэбгырэ 12-мэ сэкъатныгъэ яIагъ, нэбгырэ 26-р пенсием щыIагъ.

И. А. СОКОЛОВА.
Сэнэхьатым икъыхэхынкIэ зыгъэгъозэхэрэ, психологическэ IэпыIэгъу языгъэгъотырэ, цIыфхэм къэбархэр аIэкIэзыгъэхьэрэ отделым иведущэ специалист, иэксперт.

Сэкъатныгъэ зиIэхэм IофшIапIэхэр къаэзэрафагъотыхэрэр

ЗипсаунынгъэкIэ щыкIагъэ зиIэхэм якъулайныгъэ зынэсырэр, япсауныгъэ изытет, амалэу щыIэхэм ялъытыгъэу IофшIапIэхэр къафагъотых.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэн къафэгъотыгъэным фэгъэзэгъэ къэралыгъо къулыкъухэм я ГъэIорышIапIэ, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу «Адыгэ Республикэм икъалэхэмрэ ирайонхэмрэ адэсхэм IофшIэн къафэзыгъотырэ Гупчэхэр» зыпылъхэр зипсаунынгъэ пыч фэхъугъэхэр гъэлэжьэгъэнхэр, цIыфхэм IофшIэн къафэзыгъотырэ къулыкъухэм зэхащэрэ фэIо-фашIэхэр нахьышIоу ахэм афэгъэцэкIэгъэнхэр ары.

Сэкъатныгъэ зиIэхэр бюджетым епхыгъэ организациехэмрэ къэралыгъор зыхэлэжьэрэ акционер обществэхэмрэ аIугъэхьэгъэнхэм, 1995-рэ илъэсым шэкIогъум и 24-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 181-р зытетэу «Сэкъатныгъэ зиIэхэр Урысые Федерацием социальнэу къызэрэщаухъумэхэрэм ехьылIагъ» зыфиIорэр, 1998-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 124-р зытетэу «Сабыим ифитыныгъэхэр Урысые Федерацием щыухъумэгъэнхэмкIэ гарантие шъхьаIэхэм яхьылIагъ» зыфиIорэр гъэцэкIэгъэнхэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм Адыгэ Республикэм и Законэу «КвотэкIэ IофшIэпIэ чIыпIэхэр зэрагъэнафэхэрэм ыкIи сэкъатныгъэ зиIэхэр зыIуагъэхьащтхэ IофшIэпIэ чIыпIэхэм анахь макIэмкIи япчъагъэ зэрэхъурэм яхьылIагъ» зыфиIоу N 331-р зытетыр 2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 30-м аштагъ. Сэкъатныгъэ зиIэхэр организациехэмрэ обществэхэмрэ аIугъэхьэгъэнхэмкIэ мы законым амалэу щыIэхэм ахигъэхъощт.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэн къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъухэм я ГъэIорышIапIэ кIэщакIо зэрэфэхъугъэм тетэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет изэхэсыгъо 2014-рэ илъэсым чъэпыогъум и 23-м N 259-р зытет унашъоу «Сэкъатныгъэ зиIэхэр зыIуагъэхьащтхэ IофшIэпIэ чIыпIэ гъэнэфагъэхэм анахь макIэмкIи япчъагъэ зэрэхъурэм ехьылIагъ» зыфиIорэр щаштагъ.

2015-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м ехъулIэу Адыгэ Республикэм ипредприятиехэу ыкIи иорганизациехэу нэбгырэ 35-м къыщегъэжьагъэу 100-м нэс Iоф зыщашIэхэрэм сэкъатныгъэ зиIэ 445-рэ квотэкIэ ащылажьэщтыгъ, ахэм ащыщэу сэкъатныгъэ зиIэ нэбгырэ 255-р квотэкIэ агъэнэфэгъэ IофшIэпIэ чIыпIэхэм аIутыгъэх. Предприятие, организацие 95-у нэбгыри 100-м ехъу зыIутхэм сэкъатныгъэ зиIэ 710-рэ ащылажьэщтыгъ. Ахэм ащыщэу сэкъатныгъэ зиIэ нэбгырэ 530-р квотэкIэ агъэнэфэгъэ IофшIэпIэ чIыпIэхэм аIутыгъэх, нэбгырэ 12-мэ IофшIэпIэ чIыпIэ шъхьафхэр афызэхащэгъагъэх.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэн къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъухэм я ГъэIорышIапIэ 2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжьагъэу имэкъуогъу нэс предприятиехэмрэ организациехэмрэ гъогогъуитфэ ыуплъэкIугъ. Адыгэ Республикэм и Законэу 2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 30-м аштагъэу N 331-р зытетэу «IофшIэпIэ чIыпIэхэмкIэ квотэхэр гъэнэфэгъэнхэм ыкIи сэкъатныгъэ зиIэхэр зыIуагъэхьащтхэ IофшIэпIэ чIыпIэхэм анахь макIэмкIи япчъагъэ зэрэхъурэм ехьылIагъ» зыфиIорэм диштэу уплъэкIунхэр зэхащагъэх.

Д. В. УДАЛОВА.
IофшIэн ягъэгъотыгъэнымкIэ ыкIи IофшIэн зэрагъэгъотыным фэшI цIыфхэм зэрадеIэхэрэ программэхэмкIэ отделым ипащ.

2025-рэ илъэсым нэс унагъом фэгъэхьыгъэ къэралыгъо политикэм иконцепцие иапэрэ чэзыу Урысые Федерацием щыгъэцэкIэгъэнымкIэ 2015 — 2018-рэ илъэсхэм Iофтхьабзэу зэрахьащтхэр

2025-рэ илъэсым нэс унагъом фэгъэхьыгъэ къэралыгъо политикэм иконцепцие иапэрэ чэзыу Урысые Федерацием щыгъэцэкIэгъэнымкIэ 2015 — 2018-рэ илъэсхэм Iофтхьабзэу зэрахьащтхэм яплан диштэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэн къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэIорышIапIэ Iоф гъэнэфагъэ зэшIуихыгъ.

Зыныбжь имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэр зыпIурэ ныхэм IофшIэнымкIэ бэдзэрым щынэкъокъон алъэкIыным пае Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэн къафэзыгъотырэ къулыкъухэм анахьэу анаIэ зытырагъэтырэр мыщ фэдэ лъэныкъохэр ары:

— *Адыгэ Республикэм IофшIэнымкIэ ибэдзэр иIофхэм язытеткIэ, IофшIапIэ къаэзэрафагъотырэ программэ гъэнэфагъэхэм ахэлэжьэнхэмкIэ амалэу щыIэхэм афэгъэхьыгъэу бзылъфыгъэхэм макъэ ягъэIугъэнымкIэ къэралыгъо фэIо-фашIэхэр гъэцэкIэгъэнхэр;*

— *IофшIэпIэ чIыпIэ нэкIэу щыIэхэр къыхэгъэщыгъэнхэмкIэ IофшIэн язытыхэрэм зэдэлэжьэныгъэ адыряIэныр;*

— *общественнэ IофшIэнхэм, псэупIэхэм ягъэкъэбзэн ыкIи яIыгъын атегъэпсыхьэгъэ IофшIэнхэм зягъэушъомбгъугъэныр, статистическэ, социологическэ ушэтынхэм, цIыфхэм якIэтхыкIыжьын, организацие зэфэшъхьафхэм документхэр зэращагъэхьазырхэрэм бзылъфыгъэхэр ахэгъэлэжьэгъэнхэр.*

2015-рэ илъэсымкIэ IофшIэпIэ чIыпIэ нэкIхэу IофшIэн къафэзыгъотырэ къулыкъухэм макъэ къызыфарагъэIугъэхэр зэкIэ зыпштэкIэ, режим гъэнэфагъэкIэ (IофшIэгъу мэфэ, тхьамэфэ имыкъукIэ, сменэкIэ) Iоф зышIэхэрэм ателъытэгъэ чIыпIэ нэкIхэр процент 20,6-рэ мэхъу.

2015-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкъо зыныбжь имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэр зиIэ бзылъфыгъэ 688-мэ Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэн къафэзыгъотырэ къулыкъухэм зафагъэзэгъагъ. Ахэм ащыщэу бзылъфыгъи 147-мэ илъэсищым зыныбжь нэмысыгъэ кIэлэцIыкIухэр яIагъэх. Бзылъфыгъэ 542-р IофшIэн ямыIэкIэ алъытагъ. Зыныбжь имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэр зиIэ бзылъфыгъи 154-мэ (зыныбжь илъэсищым нэмысыгъэ кIэлэцIыкIухэр зыIыгъ бзылъфыгъэ 19-ри ахэм зэрахэтэу) а уахътэм къыкIоцI IофшIапIэхэр къафагъотыгъэх.

IофшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ программэхэм атетэу зыныбжь имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэр зиIэ бзылъфыгъэ 568-рэ (зыныбжь илъэсищым нэмысыгъэ кIэлэцIыкIухэр зиIэ бзылъфыгъи 111-ри ахэм къахиубытэу) IофшIапIэхэм пIалъэ горэкIэ аIуагъэхьэгъагъэх. Бзылъфыгъэ 11-мэ Iофхэр ежь-ежьырэу къызэIуахыгъ. Зыныбжь имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэр зиIэ бзылъфыгъи 112-мэ (илъэсищым зыныбжь нэмысыгъэ кIэлэцIыкIухэр зиIэ бзылъфыгъэ 24-ри ахэм къахиубытэу) сэнэхьат гъэнэфагъэ е сэнэхьат гъэсэныгъэ тедзэ зэрагъэгъотынэу еджапIэхэм агъэкIуагъэх.

Д. Н. КЪОХЪУЖЪ.
Сэнэхьатым икъыхэхынкIэ, психологическэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ, цIыфхэм къэбархэр алъыгъэIэсыгъэнымкIэ отделым ипащ.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЛIЫШЭ Саныет.

ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

Кушъу Нэфсэт.

КъокIыпIэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэхэмкIэ Къэралыгъо музееу Мыекъуапэ дэтыр къызызэIуахыгъэр мыгъэ илъэс 30 мэхъу. ХудожествэхэмкIэ Урысые академием иакадемик гъэшIуагъэу, Мыекъуапэ ицIыф гъэшIуагъэу, музеим ипащэу Кушъу Нэфсэт Iофтхьабзэу яIэщтхэм, Москва къэгъэлъэгъонэу зэрэщыкIорэм къатегущыIэ тшIоигъоу телъэIугъ.

Жъогъобыныр Москва къыщагъэлъагъо

— Илъэс 30-р тэрыкIэ бэп, — къеIуатэ Кушъу Нэфсэт. — ЕгъэжьэпIэшIоу тшIыгъэхэр лъыдгъэкIотэнхэмкIэ тимурадхэм тафэкIо.

— Нэфсэт, мы мафэхэм Москва шъукIуи, Темыр Кавказым исурэтышIхэм ятворчествэ фэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъон музей цIэрыIом къыщызэIушъухыгъ.

— КъокIыпIэм и Къэралыгъо музей «Темыр Кавказым исурэтышIхэр» зыфиIорэ къэгъэлъэгъоныр апэрэу къыщызэIутхыгъ. Сурэт 80 фэдизмэ цIыфхэр ашIогъэшIэгъонэу яплъыхь.

— Адыгеим исурэтышIхэу зиIофшIагъэ къэжъугъэлъагъохэрэм тащыгъэгъуазэба.

— Александр Манакьян, Эдуард Овчаренкэм, ПэтIыощэ Феликс, Александр Резюкиным, Къат Теуцожь, Къуанэ Аслъан, Тыгъужъ Мыхьамодэ, ДыдыкI Нурбый, нэмыкIхэм ашIыгъэ сурэтхэр Москва къыщытэгъэлъагъох. Творческэ IофшIагъэу яIэхэр тимузей ифонд къыхэтхыгъэх.

— Темыр Кавказым ишъолъырхэм ясурэтышIхэм яIэпэIэсэныгъэ дунаим щызэлъашIэ. Къэгъэлъэгъоным лъэпкъхэр нахь зэфищагъэхэу, жъогъобыным итарихъ, икультурэ Москва къызэрэщагъэлъагъорэм уасэ ептынэу игъо уифагъэба?

— Сурэт пэпчъ гупшысэ хэхыгъэ фэошIы. Къэбэртэе-Бэлъкъарым исурэтышIхэу Щэмые Руслъан, Александр Яниным, Андрей Колкутиным, КIышъэ Мухьадин, фэшъхьафхэм яIофшIагъэмэ къахэзгъэщы сшIоигъор лъэпкъ шIэжь гупшысэр сурэтхэм зэращыпхыращырэр ары. Республикэм тарихъ гъогоу къыкIугъэр искусствэм ибзэкIэ къаIуатэ. Фэшъхьаф республикэхэми къясIолIэн слъэкIыщтыр макIэп.

— Музеим щыплъэгъурэр гум къинэжьынымкIэ сыда апэу унаIэ зытебдзэрэр?

— ОшIа, сурэтышIхэр жъогъобыным щапIугъэхэм фэдэх, КIышъэ Мухьадин исурэтхэр Урысыем имызакъоу, дунаим иунэе къэгъэлъэгъуапIэхэм, музейхэм, Испанием ипачъыхьэ иунагъо, нэмыкIхэм ащыплъэгъущтых. Къэрэщэе-Щэрджэсым исурэтышI цIэрыIоу Акъэ Исмахьилэ, Дагъыстан щыщхэу Хаджи-Мурад Алихановым, Саид Тихиловым, Закарья Закарьяевым, Патимат Гусейновам, Темыр ОсетиемкIэ — АланиемкIэ Казбек Хетагуровым, Мурат Кабуловым, ЧэчэнымкIэ Хамур Ахмедовым, Астрахань хэкумкIэ Виктор Юшиным, Краснодар краимкIэ Алексей Паршковымрэ Евгений Казицынымрэ, Ставрополь краимкIэ Николай Вдовкиным, Ростов хэкумкIэ Георгий Лиховид, нэмыкIхэм яIофшIагъэхэм къэгъэлъэгъонхэр къагъэдахэ.

Къэбэртэе Эммэ, Бэрзэдж Вадим, КIуращынэ Лейлэ, Къуекъо Жаннэ къэгъэлъэгъоным икъызэIухын хэлэжьагъэх.

— ЗэкIэ сурэтышIхэм ацIэ къетымыIощтми, яшIушIагъэ къыхэдгъэщыгъ.

— СщыгъупшагъэпЦэй Евгений. Пшызэ шъолъыр иискусствэ ипрофессиональнэ къежьапIэхэм татегущыIэ зыхъукIэ, ащ ыцIэ апэрэхэм ащыщэу къетэIо. IIофшIагъэ къэзыгъэлъэшырэр сурэтышIым мышынэу исэнэхьат зэрэлъигъэкIуатэщтыгъэр ары. СурэтхэмкIэ щыIэныгъэм зэхъокIыныгъэу ищыкIагъэхэр къыгъэлъагъощтыгъэх.

Уахътэм къеушыхьаты

— Илъэс 30-м къыкIоцI шъуимузей пытэу ылъэ теуцуагъэу олъыта?

— Джэуапыр искусствэм хэшIыкI фызиIэмэ къатыжьыныр нахьышIу. Сэ къыхэзгъэщырэр Къыблэ шъолъырым, Урысыем икъэлэшхомэ ятворческэ IофышIэхэм якъэгъэлъэгъонхэр тимузей зэрэщызэхащэхэрэр ары. Дунаим щыцIэрыIо Зураб Церетели тиреспубликэ джырэблагъэ щыIагъ. Адыгеим и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан, Правительствэмрэ Парламентымрэ якъулыкъушIэхэр Зураб Церетели итворчествэ икъэгъэлъэгъон ехьылIагъэ зэхахьэм хэлэжьагъэх. Ащ фэдэ зэIукIэгъухэм музеим лъапсэу ышIыгъэр агъэпытэ.

— 1985-рэ илъэсым музеир Мыекъуапэ къыщызэIуахи, хэхъоныгъэхэр псынкIэу ышIыгъэх.

— 2010-рэ илъэсыр ары тимузей нахь игъэкIотыгъэу къызызэIутхыгъэр. Къэгъэлъэгъонхэм ямызакъоу, колледжхэм, нэмыкI еджапIэхэм япчыхьэзэхахьэхэр щэкIох.

— Адыгэ шъуашэм и Мафэ апэрэу Мыекъуапэ зыщызэхащэм, шъуимузей мэфэкIыр дэгъоу зэрэщыкIогъагъэр тщыгъупшэрэп.

— СурэтышI-модельер цIэрыIоу СIашъу Юрэ лъэпкъ шъуашэу, тамыгъэу ышIыхэрэр зэпымыоу музеим къыщытэгъэлъагъох. Сыбыр, Москва, Санкт-Петербург, IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыгъэхэр иIофшIагъэхэм яплъых, осэ ин афашIы. СIашъу Юрэ ишъуашэхэр Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкIуагъэхэм къащагъэлъэгъуагъэх.

— Джырэ уахътэ музеим пшъэрылъ шъхьаIэу иIэр, шъузыдэлажьэрэр къытаIоба.

— Чъэпыогъум и 7-м музеир илъэс 30 зэрэхъугъэр игъэкIотыгъэу хэдгъэунэфыкIыщт, зэхахьэу тиIэщтхэм зафэтэгъэхьазыры.

Зэфэхьысыжь кIэкI

КъокIыпIэм и Къэралыгъо музееу Москва дэтым идиректорэу Александр Седовыр, Адыгэ Республикэм илIыкIоу зэпымыоу Урысые Федерацием и Президент дэжь щыIэм игуадзэу Бэрзэдж Вадим, тимузей иIофышIэхэу Мыекъуапэ икIыгъэхэ Кушъу Нэфсэт, Сулейман Фатимэ, Къуекъо Жаннэ къэгъэлъэгъоным икъызэIухын ехьылIагъэ зэхахьэм къыщыгущыIагъэх.

Искусствэр — тибаиныгъ. Дунаим щызэлъашIэрэ музеим Къыблэ шъолъырым исурэтышIхэм яIофшIагъэ къызэрэщагъэлъагъорэм тегъэгушхо. Музейхэр цIыфым игъэсэн зэрэхэлажьэхэрэр щыIэныгъэм къыщэлъагъо.

САМБО. КIЭЛЭЕДЖАКIОМЭ ЯСПАРТАКИАД

Зыр дышъэ

ТелефонкIэ къатыгъ.

Урысыем икIэлэеджакIохэм самбэмкIэ яспартакиадэ Ермэлхьаблэ щэкIо. Адыгеим ибэнакIохэм медальхэр къыдахыгъэх.

Адыгэ Республикэм самбэмкIэ икIэлэцIыкIу еджапIэ ипащэу Делэхъо Адамэ къызэрэтиIуагъэу, Адыгэкъалэ щыщ ЦIыкIу Рэмэзанэ, кг 50, дышъэ медалыр къыдихыгъ. Финалныкъори, кIэух бэнэгъури «къабзэу» къыхьыгъэх. Батырыр тренер-кIэлэегъаджэу Шъэумэн Байзэт егъасэ.

Тэхъутэмыкъуае щапIугъэ ЛIыIужъу Азэмат, кг 60, джэрз медалыр къыфагъэшъошагъ. Тренер-кIэлэегъаджэу Джармэкъо Нурбый ащ ипащ.

Зэнэкъокъур Ермэлхьаблэ щылъэкIуатэ. Тыгъуасэ тиспортсменхэр алырэгъум зэрэщыбэнагъэхэм шъущыдгъэгъозэщт. Медальхэр къыдэзыхыгъэ кIалэхэм, ахэр зыгъасэхэрэм тафэгушIо.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЬ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 3250
Индексхэр 52161 52162
Зак. 798

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаIэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакIэрэр редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэу
МэщлIэкъо Саид

Редактор шъхьаIэм игуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
Хъурмэ Хъусен